

Effekterna av de statliga stabilitets- åtgärderna

2010-03-11

– Första rapporten 2010

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	1
BAKGRUND	2
Fi:s uppdrag	2
BANKERNAS FINANSIERING	4
Marknadsräntornas utveckling	4
Bankernas emissioner av värdepapper	5
Bankernas inlåning från allmänheten och hushållens sparande	6
Likviditetskostnaden/bankernas finansieringsstrategi	8
BANKERNAS UTLÅNINGSRÄNTOR	10
BANKERNAS RÄNTEMARGINALER	11
UTLÅNINGSTILLVÄXTEN	13
Utlåningstillväxten den senaste månaden	13
Bankernas utlåning i Baltikum	14

Rapporten är återrapportering enligt uppdrag i Finansinspektionens regleringsbrev för 2010 och framtagen efter samråd med Riksgälden.

Sammanfattning

I den här rapporten görs analysen både på längre sikt, sedan oktober 2008, och på kortare sikt, sedan förra rapporteringstillfället som avsåg november 2009.

Bankernas räntemarginaler har sammantaget ökat något jämfört med innan finanskrisen. Utlåningsmarginalerna har därmed ökat mer än inlåningsmarginalerna minskat. Inlåningsmarginalerna är dock historiskt låga. År 2007 låg räntenettet som andel av totala räntebärande tillgångar i genomsnitt på 1,2 procent och 2009 hade den stigit till knappt 1,4 procent. Historiskt sett är detta en normal utveckling när konjunkturen försämras. Kreditrisken i bankernas utlåning ökar vilket de kompenserar sig för genom höjda marginaler. Samtidigt blir konkurrensen om nya kunder lägre vilket gör det möjligt att driva igenom högre marginaler.

Bankernas kostnad för att omvandla likviditet har stigit sedan förra rapporttillfället på grund av oro på de europeiska marknaderna. Detta visar sig bland annat genom att bankerna under den senaste tiden höjt bolåneräntorna för vissa löptider.

Bankernas utlåning till hushåll fortsätter att växa. Företagens totala banklån minskade i december för att sedan öka i januari. Tillväxttakten i utlåningen till företag på årsbasis var minus 5,0 procent i januari, och till hushåll plus 9,2 procent.

Mellan september 2008 och december 2009 minskade utlåningen i Baltikum med ungefär 70 miljarder kronor om man rensar för valutaeffekter. De senaste månaderna har utlåningen till Baltikum varit relativt oförändrad.

Bakgrund

Till följd av den internationella finanskrisen beslutade staten om olika åtgärder som minskar riskerna för inlåningskunder och andra långivare till banker och kreditinstitut (nedan banker):

- *Införandet av en stabilitetsfond.* Genom en ny lag har regeringen fått möjlighet att med kort varsel lämna stöd i olika former till kreditinstitut. Stöd får lämnas till banker med säte i Sverige och för att motverka en risk för allvarlig störning i det finansiella systemet i landet.
- *Garantiprogram för bankers upplåning.* De banker som så önskar kan, mot en garantiavgift, avtala med staten om en garanti för nyupplåning. Programmet gäller under en begränsad tid. Garantin innebär att staten träder in om inte banken kan betala.
- *Utvidgad insättningsgaranti.* I princip all inlåning upp till 50 000 euro (men minst 500 000 kronor) omfattas numera av insättningsgaranti.
- *Likviditetsstödjande åtgärder.* Riksbanken och Riksgälden har på olika sätt stöttat bankernas tillgång till finansiering genom likviditetsstödjande åtgärder.
- *Kapitaltillskottsprogram.* Bankerna kan ansöka om kapitaltillskott hos staten. Programmet omfattar maximalt 50 miljarder kronor.

FI:s uppdrag

Regeringen har uttryckt att avsikten med stödet till det finansiella systemet är att det ska komma även hushåll och företag till del. FI:s uppdrag innebär:

- Granska att de åtgärder som beslutats i samband med lagen om statligt stöd till kreditinstitut också kommer hushållen och företagen till del
- Granska att kreditinstituten inte utnyttjar garantierna på ett otillbörligt sätt
- Granska utvecklingen av institutens utlåning i andra länder

Under 2010 kommer rapporten att ges ut kvartalsvis på grund av ett förbättrat marknadsläge.

Viktiga datum*2008*

- 13 juli De amerikanska bostadsinstituten Fannie Mae och Freddie Mac övertas av den amerikanska staten.
- 15 september Lehman Brothers ställer in sina betalningar och ansöker om konkurskydd enligt chapter 11.
- 18 september Den svenska staten, i form av Riksgälden, stödjer de svenska storbankernas likviditet för första gången. Därefter följer ett antal åtgärder från Riksbanken för att underlätta bankernas likviditetssituation.
- 19 september Det amerikanska räddningspaketet presenteras och godtas sedermera i något justerad version av kongressen och representanthuset 3 oktober.
- 6 oktober Staten ändrar insättargarantin till att täcka fler konton och ett större belopp av de insatta pengarna.**
- 8 oktober Det brittiska räddningspaketet presenteras.
- 9 oktober Riksbanken sänker styrräntan med 0,5 procentenheter till 4,25 procent i en gemensam aktion med flertalet stora centralbanker (effektivt 15 oktober).
- 13 oktober EU tillkännager att även ett europeiskt räddningspaket kommer att införas.
- 13 oktober Regeringen meddelar att ett svenskt stabilitetspaket kommer att presenteras.**
- 20 oktober Regeringen presenterar utformningen av stabilitetspaketet.
- 22 oktober Riksbanken sänker reporäntan med 0,5 procentenheter till 3,75 procent (effektivt 29 oktober).
- 29 oktober Riksdagen beslutar om regeringens stabilitetspaket.
- 3 december Riksbanken sänker reporäntan med 1,75 procentenheter till 2,00 procent (effektivt 10 december).

2009

- 3 februari Regeringen presenterar ett svenskt kapitaltillskottsprogram.**
- 11 februari Riksbanken sänker reporäntan med 1,00 procentenheter till 1,00 procent (effektivt 18 februari).
- 2 april Regeringen förlänger garantiprogrammet för bankernas upplåning till 31 oktober 2009.
- 21 april Riksbanken sänker reporäntan med 0,50 procentenheter till 0,50 procent (effektivt 22 april).
- 27 maj Riksgälden lånar för Riksbankens räkning upp motsvarande 100 miljarder kronor i utländsk valuta för att återställa valutareserven.
- 2 juli Riksbanken sänker reporäntan till 0,25 procent. Riksbanken erbjuder lån om 100 miljarder kronor med fast ränta med en löptid på 12 månader.
- 9 juli Regeringen förlänger kapitaltillskottsprogrammet till 17 februari 2010.
- 2 september Riksbanken lämnar reporäntan oförändrad. Samtidigt erbjuder man återigen ett lån om 100 miljarder med fast ränta och en löptid på knappt ett år.
- 8 oktober Regeringen beslutade att förlänga det svenska statliga garantiprogrammet för bankernas upplåning. Programmet kommer nu att sträcka sig till 30 april 2010.
- 22 oktober Riksbanken lämnar reporäntan oförändrad. Samtidigt erbjuder man återigen ett lån om 100 miljarder med fast ränta och en löptid på knappt ett år.

2010

- 21 januari Regeringen förlänger kapitaltillskottsprogrammet till 17 augusti 2010.

Bankernas finansiering

Bankernas utlåningsräntor beror till stor del på deras finansieringskostnader. Finansieringskostnaderna utgörs framför allt av de direkta upplåningskostnaderna, det vill säga marknadsräntor och inlåningsräntor, men beror också på andra faktorer. De huvudsakliga övriga faktorerna är:

- Likviditetskostnaden/bankernas finansieringsstrategi
- Kapitalbehovet
- Kostnaden för kapitalet/avkastningskravet

Utvecklingen av dessa faktorer, till exempel ett högre kapitalbehov i bankerna, kan medföra att lägre marknadsräntor inte får fullt genomslag i bankernas utlåningsräntor.

I tidigare rapporter av effekterna av statens stabilitetsåtgärder har FI presenterat hur ovanstående faktorer påverkats av finanskrisen. Nedan följer en uppdatering av de förändringar som skett i marknadsräntorna och likviditetskostnaden både sedan förra rapporteringstillfället som avsåg november 2009 och sedan regeringen meddelade att den skulle införa ett stabilitetspaket 13 oktober 2008.

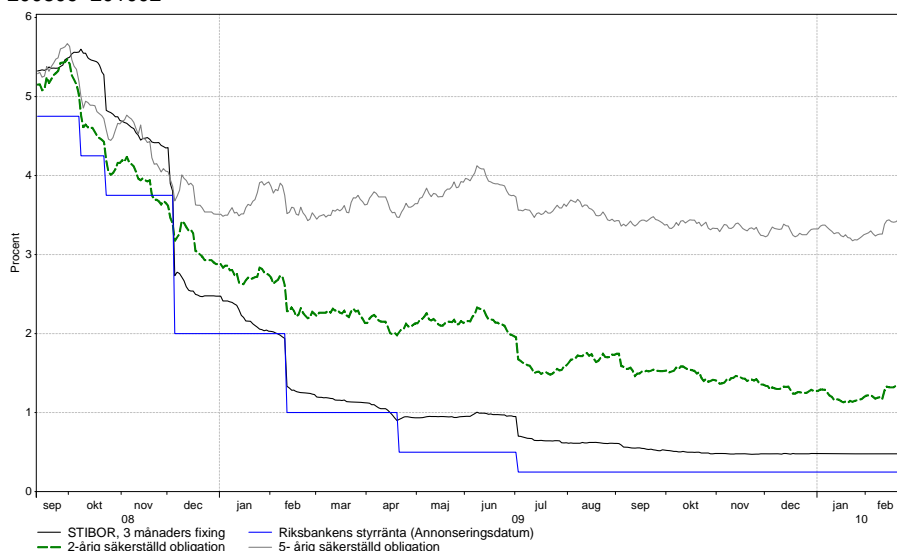
Marknadsräntornas utveckling

Avläsningsdag för marknadsräntorna samt bankernas bolåneräntor är i denna rapport genomgående den 25 februari 2010.

Marknadsräntorna har minskat kraftigt sedan 13 oktober 2008 då regeringen meddelade att de skulle införa ett stabilitetspaket. Tremånaders interbankränta är 0,48 procent, vilket innebär att den gått ner med drygt 5 procentenheter sedan oktober 2008. Räntan för en tvåårig säkerställd obligation har under samma period minskat med knappt 3,4 procentenheter och för en femårig säkerställd obligation har räntan minskat med 1,6 procentenheter.

Sedan november är den korta interbankräntan oförändrad. Upplåningsräntorna för säkerställda obligationer gick däremot ner under januari men vände och gick upp igen under februari och är nu något högre än vid senaste rapporttillfället.

Utvecklingen räntemarknaden 200809–201002

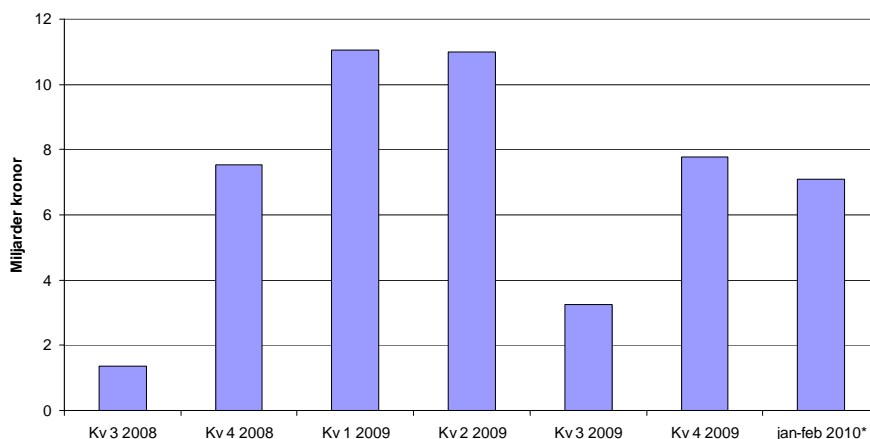
Källa: Reuters Ecowin

Bankernas emissioner av värdepapper

Bankernas upplåning på värdepappersmarknaderna steg något mellan november och december. Nyupplåningen ökade med 21 procent under årets sista månad där upplåningen via säkerställda obligationer står för den största ökningen. Emissioner av bankobligationer uppgick sammanlagt till 7 miljarder kronor under januari och februari. Under hela sista kvartalet 2009 uppgick emissionerna till knappt 8 miljarder kronor. Den genomsnittliga löptiden för bankernas nyupplåning har minskat något under december jämfört med föregående månad.

Emitterade nominella bruttobelopp på den svenska obligationsmarknaden

Kv. 3 2008–201002

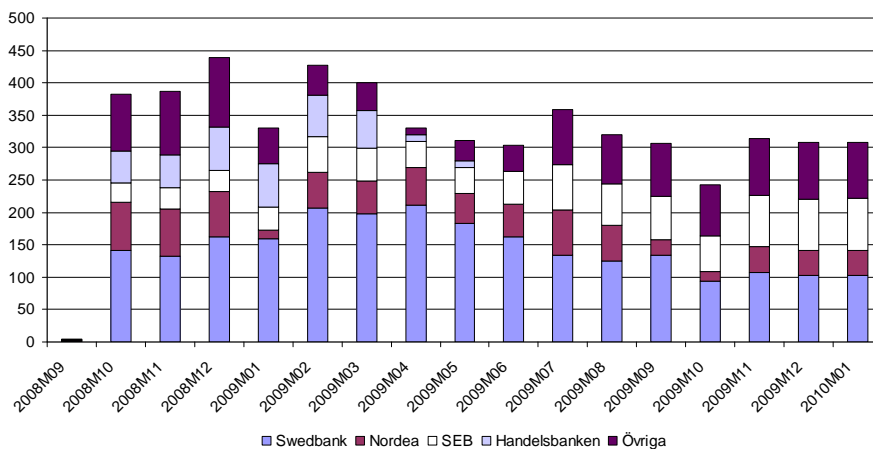

Källa: SCB, *Statistik för januari och februari 2010 kommer från Bloomberg

Riksbankens utlåning till bankerna är i princip oförändrad jämfört med i november. Bankernas efterfrågan av Riksbankens låneprogram har minskat och sedan oktober har endast lån med löptid på tolv månader efterfrågats. Riksbanken har dock meddelat att de nu upphör att auktionera ut lån med löptider på tolv månader. Däremot kommer de att fortsätta med lån på tre och sex månaders löptid, men till en högre ränta än tidigare.

Riksbankens lån till bankerna

200809–201001

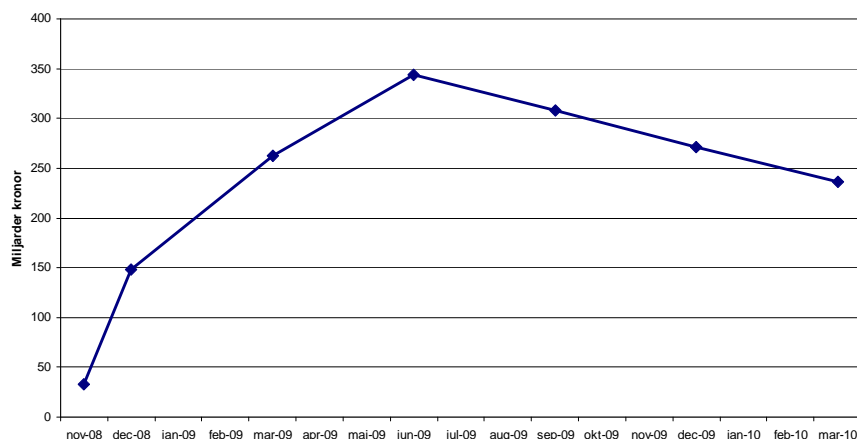

Källa: SCB

Garantiprogrammet för bankernas upplåning startade den 30 november 2008 och löper enligt nuvarande bestämmelse ut den 30 april 2010. Sedan halvårsskiftet 2009 förfaller garantier i snabbare takt än nya utfärdas. Den 5 mars fanns garantier för 236 miljarder kronor utestående. Det innebär att volymen av utestående garantier har minskat med över 100 miljarder kronor sedan toppen vid halvårsskiftet 2009. För närvarande är sex institut medlemmar. Närmare 90 procent av den totala utestående volymen står Swedbank för.

Utestående volymer inom garantiprogrammet

200811–201003

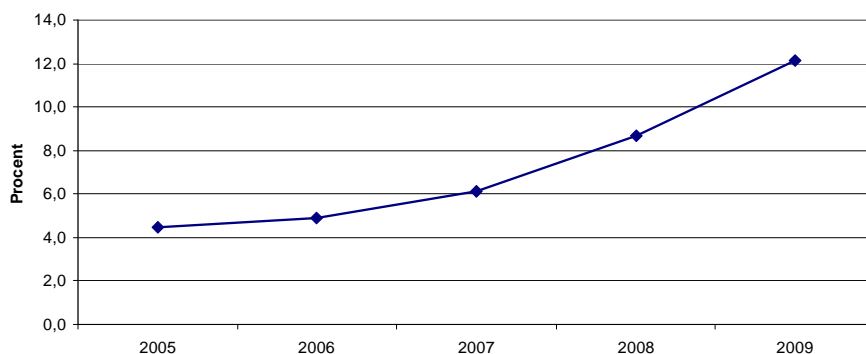
Källa: Riksgälden

Bankernas inlåning från allmänheten och hushållens sparande

Hushållens sparande har ökat stadigt sedan 2005. I grafen nedan illustreras det genom hushållens finansiella sparkvot som är hushållens finansiella sparande i förhållande till disponibel inkomst och sparande i tjänste- och premiepensioner.

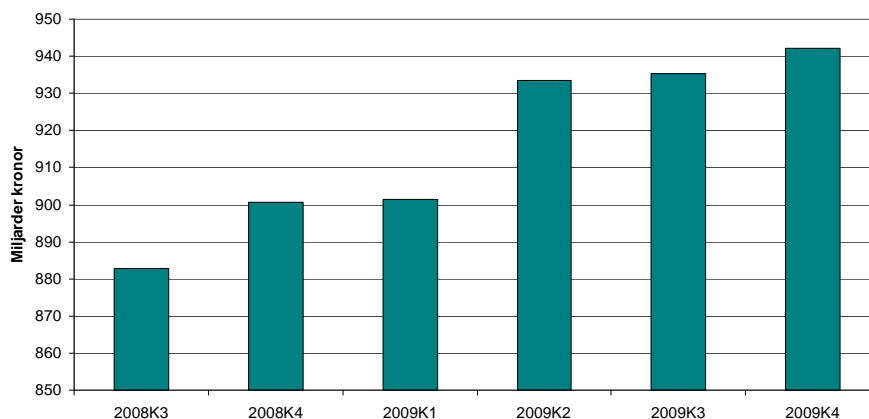
Hushållens finansiella sparkvot 2005–2009

Källa: SCB

Hushållens inlåning har ökat med 60 miljarder kronor mellan tredje kvartalet 2008 och fjärde kvartalet 2009. Inlåningen från den svenska allmänheten ökade mellan november och december med 48 miljarder samt 10 miljarder mellan december 2009 och januari 2010 enligt SCB:s statistik.

Hushållens bankinlåning Kv. 3 2008–kv. 4 2009

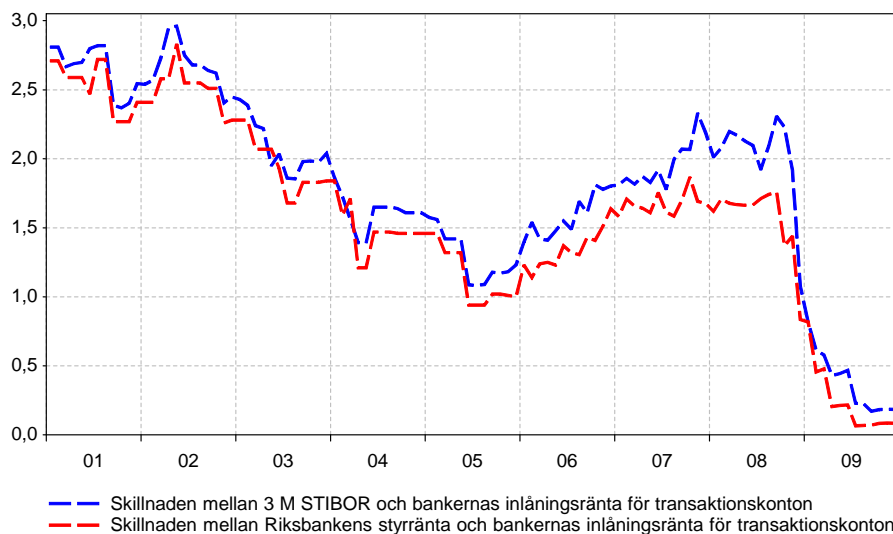

Källa: SCB

I diagrammet nedan jämför FI inlåningsräntan på bankernas transaktionskonton med interbankräntan respektive Riksbankens styrränta. En positiv inlåningsmarginal innebär att bankerna betalar mindre ränta till sina kunder än vad de tjänar på att placera i marknaden. Inlåningsmarginalerna har sjunkit kraftigt sedan oktober 2008. Sedan november 2009 ligger marginalerna kvar på samma låga nivåer. Både bankernas inlåningsräntor och interbankräntan är oförändrade sedan föregående rapporttillfälle.

Bankernas transaktionskontoränta i relation till STIBOR 3 mån respektive Riksbankens styrränta (annonseringsdag)

20010101–20100225

Källa: Reuters Ecowin

Likviditetskostnaden/bankernas finansieringsstrategi

Den likviditetskris som det globala finanssystemet genomgick under hösten 2008 påverkade priset på bankernas upplåning. Upplåning med längre löptider blev dyrare och kostnaden för att omvandla lång upplåning till kort räntebindningstid steg, det vill säga långa bostadsobligationsräntor steg mycket mer än långa swapräntor. Under 2009 har denna kostnad sjunkit kraftigt och är för vissa löptider nere på samma nivåer som före finanskrisen.

FI har i flera rapporter presenterat ett räkneexempel på kostnaden för att omvandla lång räntebindningstid till kortare. I räkneexemplet lånar en bank ut pengar till en kund som köper en bostad. Kunden betalar tremånadersränta men utlåningens kapitalbindningstid är längre. När banken lånar upp pengar med tre månaders löptid tar banken likviditetsrisk. Kostnaden för banken att låna upp pengar på längre löptid och omvandla räntebetalningen till tremånadersränta ökade kraftigt under finanskrisen men har minskat under det senaste halvåret.

Följande exempel på likviditetskostnaden avser bankens kostnad för att emittera säkerställda obligationer och kostnaden för att omvandla dessa till rörligt. Alla räntor är marknadsnoteringar från 25 februari 2010.

En bank lånar ut pengar till en kund som köper en bostad. Utlåningens kapitalbindningstid antas vara fem år, kunden betalar tremånadersränta (1,53 procent).¹

- 1) *Banken hanterar ränterisken men tar likviditetsrisken:* Banken finansierar sig på tre månaders löptid genom interbankräntan och betalar 0,48 procent i ränta. Banken har alltså en marginal på 1,05 procent [1,53–0,48]. Bankens likviditetsrisk består i risken att den inte får tillgång till ny upplåning efter tre månader och därmed får likviditetsbrist. Ju sämre finansieringsmarknaderna

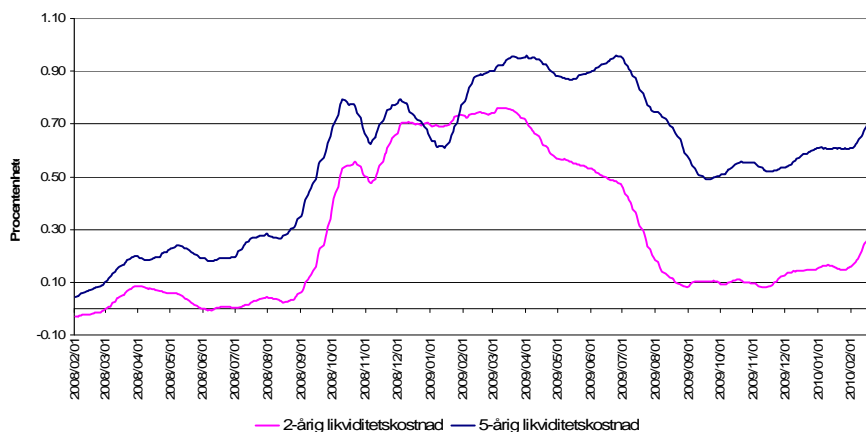
¹ Kapitalbindningstiden är tiden kvar till nästa omläggning av lånet.

fungerar, desto större är den risken, och desto högre ersättning borde banken vilja ha för att binda pengar på fem år.

- 2) *Banken hanterar likviditetsrisken och ränterisken:* Banken finansierar sig genom emission av en säkerställd obligation på fem års löptid (3,57 procent). Banken ingår en ränteswap där den betalar interbankräntan (0,48 procent) och får femåriga swapräntan (2,73 procent). Banken har alltså en marginal på 0,21 procent $[1,53 - 3,57 - (0,48 - 2,73)]$, men tar varken ränterisk eller likviditetsrisk. Banken behöver alltså avstå 0,84 procentenheter för att hantera likviditetsrisken/refinansieringsrisken.

Med antagandet att bostadslånets totala löptid är fem år blir kostnaden för att försäkra sig mot likviditetsrisken 0,84 procentenheter per år. Samma räkneexempel i föregående rapport gav en likviditetskostnad på 0,68 procentenheter och kostnaden för att omvandla likviditet har alltså ökat från föregående rapporttillfälle. Likviditetskostnaden för att omvandla en tvåårig säkerställd obligation har också ökat sedan förra rapporttillfället, se diagrammet nedan.

Likviditetskostnad för att omvandla en tvåårig respektive en femårig säkerställd obligation, rullande medelvärde²
20080201–20100225

Källa: Reuters Ecowin

Bankernas upplåning har i regel en blandning av olika löptider, vilket också innebär att ovanstående kostnad inte drabbar hela bankens upplåning. Bankernas upplåning med säkerställda obligationer har en genomsnittlig löptid på två och ett halvt till tre år. Bankernas kostnad för att omvandla likviditet har sjunkit sedan oktober 2008 men är återigen på väg uppåt.³ För den femåriga löptiden är likviditetskostnaden på samma nivåer som under hösten 2008. Sedan årsskiftet har likviditetskostnaden stigit på grund av oron på de europeiska marknaderna. Oron består framför allt i tveksamhet om Greklands möjligheter att finansiera sin statsskuld.

² Interpolering mellan utestående säkerställda obligationer för att skapa en obligation som är lika lång som jämförbar swap. Interpolering samt rullande medelvärde gör att likviditetskostnaden i bilden är lägre än i exemplet ovan.

³ Likviditetskostnaden för korta löptider är oftast lägre än för långa löptider men i december 2008 var dock likviditetskostnaden för den femåriga obligationen lägre. Riksbankens stora sänkning av reporäntan i början till december påverkade prissättningen.

Bankernas utlåningsräntor

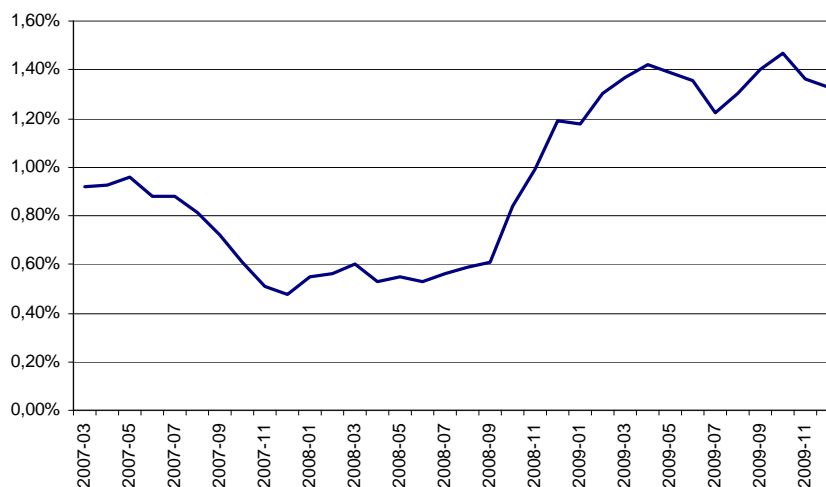
Utlåningsräntornas utveckling beror på flera olika faktorer. I förra avsnittet behandlades bankens finansieringskostnader. Utöver dessa kostnader beror utlåningsräntorna även på:

- Konkurrensen och kundernas förhandlingsstyrka
- Bankernas strategi för utlåningen

Utlåningsräntor till företag

Sedan oktober 2008 har marginalerna för företagsutlåning ökat markant och ligger fortsatt kvar på en högre nivå jämfört med före finanskrisen. De högre marginalerna förklaras sannolikt av att bankerna upplever att kreditrisken i utlåning till företag har ökat. Dessutom har marknaden krävt att bankerna ska hålla mer kapital. De genomsnittliga utlåningsräntorna till företag steg något under december jämfört med förra rapporteringstillfället i november. Även marginalen mellan bankernas utlåningsräntor till företag och interbankräntan har stigit sedan förra rapporttillfället.⁴

Skillnaden mellan utlåningsräntor till företag och STIBOR 3 mån, rullande medelvärde 200703–200912

Källa: Inrapportering till FI från storbankerna samt SBAB

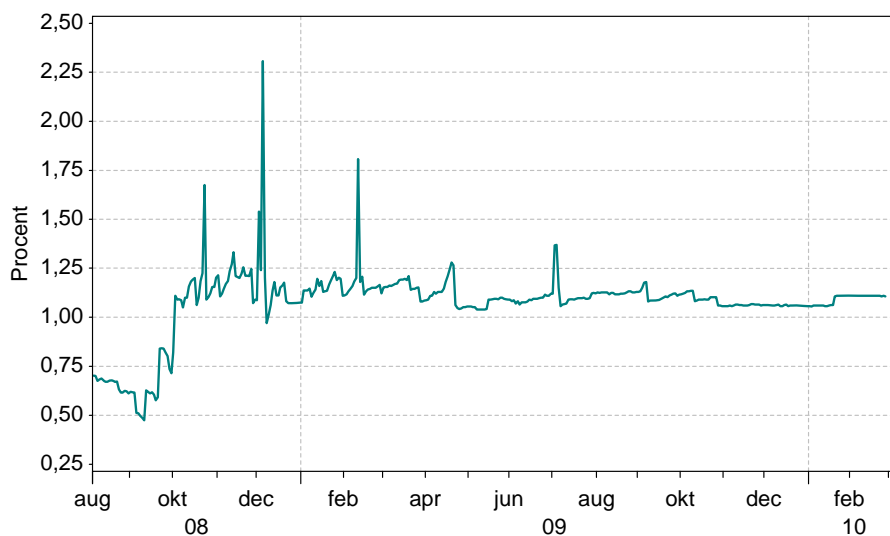
Utlåningsräntor till hushåll

Bankernas rörliga bolåneräntor har sjunkit i takt med Riksbankens reporäntesänkningar. I diagrammet nedan visas marginalen mellan bankernas bolåneräntor och interbankräntan. Bankernas kortaste boräntor har stigit något sedan förra rapporttillfället. Även marginalen mellan bankernas bolåneräntor och Riksbankens styrränta har stigit. Bankernas utlåningsmarginal steg kraftigt i oktober 2008 och har blivit kvar på en högre nivå än året före finanskrisen.

⁴ Syns inte i diagrammet på grund av det rullande medelvärdet.

Skillnaden mellan bankernas bolåneränta 3 mån och STIBOR 3 mån

20080801–20100225

Källa: Reuters Ecowin

Bankernas räntemarginaler

De statliga åtgärderna under finanskrisen har på flera sätt underlättat bankernas finansiering. Med stor sannolikhet har bankernas upplåningskostnader under krisen varit lägre än vad som hade varit fallet utan åtgärder. Det förklaras främst av de betydande räntesänkningar som Riksbanken genomfört, och de extraordinära repotransaktioner som både Riksbanken och Riksgälden utfört. Men även kapitalstödsprogrammet och garantiprogrammet, som endast nyttjats av ett fåtal aktörer, torde ha stärkt förtroendet, och sänkt riskpremierna, för den svenska finansiella sektorn i stort.

En del i det uppdrag som regeringen gett Finansinspektionen har varit att undersöka om de sänkta upplåningskostnaderna som de statliga stödåtgärderna gett upphov till faktiskt förts vidare till slutkunderna. Om detta inte skulle vara fallet kan en förklaring vara att konkurrensen inom banksektorn inte är tillräcklig. Det är dock inte helt enkelt att kvantifiera om de lägre upplåningskostnaderna har gynnat kunderna eller inte. Ett sätt att göra en sådan analys är att undersöka utvecklingen av bankernas räntenetton, samt dess huvudsakliga beståndsdelar, dvs. bankernas ut- och inlåningsmarginaler.

Under den finansiella krisen ökade bankernas räntenetton som andel av totala intäkter. Det beror främst på att andra intäkter, som intäkter från rådgivning och provisionsnetto minskar när konjunkturen försämras. År 2007 stod räntenettet för mellan 40 och 58 procent av de totala intäkterna för de fyra storbankerna. Trots att börserna återhämtade sig kraftigt under 2009 ökade ränteintäkternas andel av totala intäkter till mellan 44 och 68 procent av de totala intäkterna.

Månaderna efter konkursen i Lehman Brothers steg riskpremierna kraftigt. Till exempel ökade räntan på svenska säkerställda obligationer på andrahandsmarknaden med mellan 0,39 och 0,43 procentenheter beroende på löptid under perioden 15 och 30 september. Samtidigt som detta skedde minskade efterfrågan på företagslån på grund av den försämrade konjunkturutvecklingen. Efterfrågan på bostadslån fortsatte dock vara ungefär lika stark som tidigare år. För båda dessa utlåningsposter finns dock även en utbudsfaktor. Bankerna har sannolikt också pri-

oriterat bostadslån framför företagslån framför allt av två skäl. Kreditrisken i företagsutlåningen har bedömts öka mer samt att bostadslånen kräver mindre kapitalbindning, vilket i ett läge där marknadens kapitalkrav på bankerna ökat, varit ett enklare sätt att öka intjäningen utan att kapitaltäckningen behövt förbättras i lika stor utsträckning.

Förändringar både i utlåningens fördelning och den underliggande kreditrisken gör det svårt att mekaniskt utvärdera huruvida bankernas marginaler ökat mer än vad som är motiverat utifrån risken i utlåningen. FI har tidigare konstaterat att marginalerna stigit mer än riskvikterna men eftersom riskvikterna dels inte rapporteras enhetligt mellan bankerna och dels inte förändras i lika stor utsträckning som konjunkturen, är inte en exakt jämförelse möjlig.

Det går dock att konstatera att marginalerna stigit i företagsutlåningen. SEB rapporterar till exempel att för "övrig utlåning", dvs. det som inte är bolån, har marginalen stigit cirka en halv procentenhet sedan fjärde kvartalet 2008. Nordeas övriga utlåning visar en liknande utveckling och företagsutlåning respektive konsumtionslån har stigit cirka 30 respektive 50 räntepunkter.

Vad gäller utvecklingen av bolånemarginalerna ser den något olika ut för respektive bank. SEB har höjt sin bolånemarginal från cirka 0,5 till 0,6 procent under 2009 medan Handelsbankens marginal är i princip oförändrad på 0,65 procent för fjärde kvartalet 2009 jämfört med samma kvartal 2008. Nordea har höjt sin bolånemarginal från 0,79 procent fjärde kvartalet 2008 till 0,91 procent samma kvartal 2009. Bankernas strategi avseende utlåningen kan också spela stor roll men även deras möjligheter att öka utlåningen beroende på deras kapitaltäckningssituation och resultatutveckling.

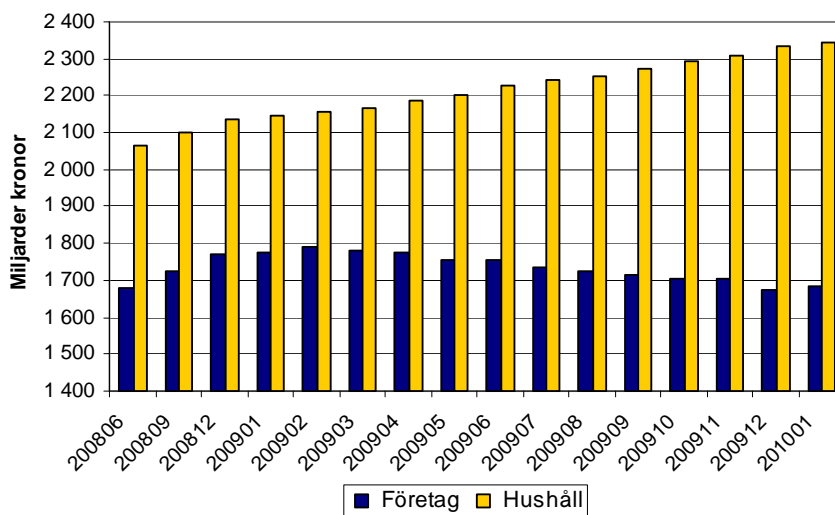
Samtidigt som ovanstående utveckling skett har bankernas inlåningsmarginaler sjunkit till rekordlåga nivåer. Många transaktionskonton i bankerna betalar traditionellt sett en mycket låg ränta oavsett ränteläget. Exempelvis har inlåningsmarginalen för Nordeas verksamhet i Sverige sjunkit i takt med marknadsräntorna och ligger nu på 0,24 procent. Inlåningsmarginalen för Swedbanks svenska verksamhet har minskat från 1,23 procent fjärde kvartalet 2008 till 0,7 procent samma kvartal 2009.

Totalt sett har bankernas räntemarginaler ökat något jämfört med innan krisen. År 2007 låg räntenettet som andel av totala räntebärande tillgångar i genomsnitt på 1,2 procent och 2009 hade den stigit till knappt 1,4 procent. Historiskt sett är detta en normal utveckling när konjunkturen försämras. Kreditrisken i bankernas utlåning ökar vilket de kompenserar sig för genom höjda marginaler. Samtidigt blir konkurrensen om nya kunder lägre vilket gör det möjligt att driva igenom högre marginaler.

Utlåningstillväxten

Utlåningen till allmänheten ökade under december och januari. Utlåningen till företagen minskade i december för att sedan öka i januari. Bankernas utlåning till hushåll fortsatte att öka.

Svenska MFI:s⁵ utlåning
200806–201001

Källa: SCB

Utlåningstillväxten den senaste månaden

Sedan oktober 2008 har utlåningen till hushåll ökat med 232 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 10 procent. Hushållens totala skulder ökade med 23 miljarder kronor mellan november och december och med 10 miljarder mellan december och januari. Nästan hela ökningen kommer från utlåning med fastigheter som säkerhet. Den årliga tillväxttakten ökade från 9,0 procent i november till 9,3 procent i december. I januari sjönk tillväxttakten för första gången sedan juni 2009 och uppgick till 9,2 procent.

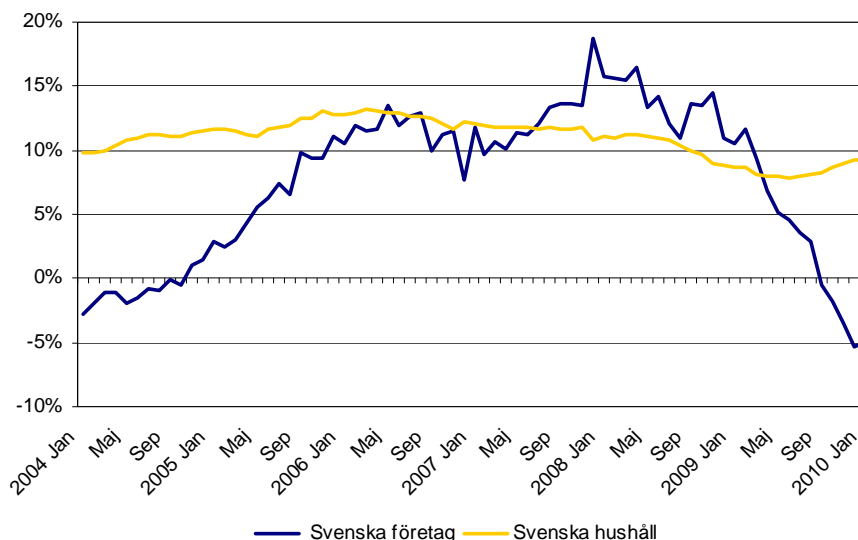
I januari gavs 85 procent av bostadsinstitutens utlåning till svenska hushåll till rörlig ränta.⁶ Av bostadsinstitutens totala lånevolymen består 60 procent av lån med rörlig ränta.⁷

⁵ Monetära finansiella institut

⁶ Tre månaders bindningstid. På grund av felrapportering till SCB har siffrorna för september 2005 till december 2009 reviderats. I november gavs 88 procent av bostadsinstitutens utlåning till svenska hushåll till rörlig ränta, och inte 65 procent som vi skrev i förra rapporten.

⁷ SCB Finansmarknadsstatistik 2010-02-25. Siffran som vi angav i förra rapporten har reviderats.

Årlig utlåningstillväxt 200401–201001

Källa: SCB

Under december 2009 fortsatte utlåningen till svenska företag att minska. Företagen lånade 30 miljarder kronor mindre än månaden innan. Trenden med minskad utlåning månad för månad har pågått sedan mars 2009. Mätt i årstakt uppgick utlåningstillväxten för företag till minus 5,3 procent i december. I januari 2010 vände dock företagsutlåningen uppåt och svenska företag lånade 12 miljarder mer än månaden innan. Den årliga utlåningstillväxten uppgick till minus 5,0 procent i januari. Det kan jämföras med utlåningstillväxten för företag oktober 2008 som då uppgick till 13,5 procent.

Storföretagens möjlighet att finansiera sig genom att ge ut obligationer har förbättrats under hösten. Under helåret 2008 emitterade icke-finansiella företag 31,5 miljarder kronor i obligationer.⁸ Det kan jämföras med 48,6 miljarder kronor under 2009. För mindre företag är dock möjligheten att finansiera sig med obligationer liten.

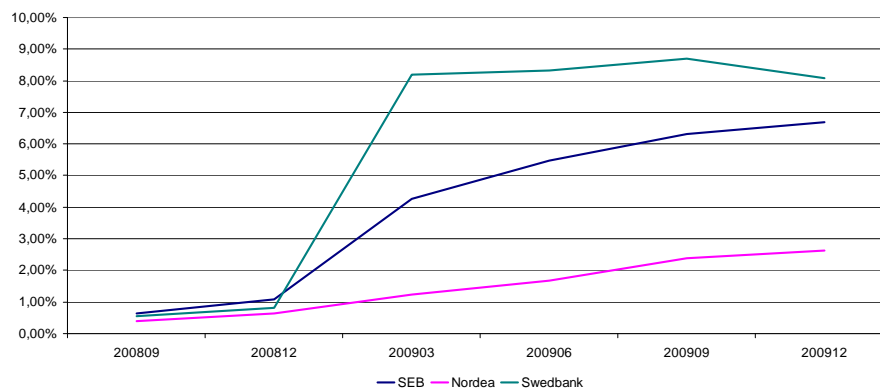
Bankernas utlåning i Baltikum

Utlåningen i de baltiska länderna låg vid årsskiftet på drygt 400 miljarder kronor. Sedan september 2008 har alltså utlåningsvolymen minskat med ungefär 70 miljarder kronor om man rensar för valutaeffekter. Under sista kvartalet 2009 har utlåningsvolymen varit i stort sett oförändrad om man rensar för valutaeffekter. Exponeringen i Baltikum påverkas inte bara av en minskad nyutlåning utan de stora kreditförlusterna bidrar till att gamla krediter förfaller och därmed minskar exponeringen.

Vid utgången av 2009 uppgick Nordeas, SEB:s och Swedbanks kreditförluster i Baltikum till cirka 26 miljarder kronor. Det motsvarar ungefär hälften av de fyra storbankernas totala kreditförluster under 2009. Kreditförlustnivåerna (kreditförluster som andel av utlåning) i de baltiska länderna har sedan september 2008 ökat markant: från 0,6 till 6,7 procent för SEB, från 0,4 till 2,6 för Nordea och från 0,6 till 8,1 för Swedbank.

⁸ SCB Finansmarknadsstatistik

**Kreditförlustnivåer svenska storbanker i Baltikum
200809–200912**

Källa: Bankernas delårsrapporter